

Revize Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání opouští principy transparentnosti a participace

Stanovisko Pedagogické komory, z. s., k textu Zadání pro NPI ČR (Revize RVP ZV)

Vedení spolku Pedagogická komora nesouhlasí s posledními kroky v procesu revize Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Ministerstvo školství opouští základní principy, na kterých měly být změny v kurikulu postaveny – transparentnost a participaci. Tento přístup vážně ohrožuje přijetí změn učiteli i revizi jako celek. Některé požadavky jsou dokonce v rozporu s platnou legislativou.

První návrh textu **Hlavních směrů revize RVP ZV** prošel veřejným připomínkováním již v dubnu 2022. Pedagogická komora, z. s., k němu zorganizovala dotazníkové šetření, do kterého se zapojilo skoro 900 učitelů. Expertní panel MŠMT ovšem doposud nezveřejnil vypořádání připomínek, jak bylo původně deklarováno. Žádáme o urychlené publikování závěrečné zprávy s vypořádání připomínek, a to včetně informace, které nejčastější připomínky byly akceptovány a které nikoliv (včetně zdůvodnění proč).

V listopadu 2022 byl zveřejněn výsledný text Hlavních směrů revize RVP ZV, který v několika případech obsahoval více variant. Byla ustavena skupina expertů v obměněném složení, která 1. února 2023 publikovala **Zadání pro Národní pedagogický institut ČR** k revizi Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Tento text ovšem vůbec neprošel veřejným připomínkováním. Vedení spolku Pedagogická komora s tímto postupem zásadně nesouhlasí. Je třeba se vrátit k principům transparentnosti a participace.

Zadání pro NPI mělo původně vyřešit jen variantní návrhy v textu Hlavních směrů revize. Nakonec ale toto „*technické zadání*“ obsahuje celou řadu sporných pokynů, s nimiž nelze souhlasit.

Zadání pro NPI mělo vyjasnit především otázku **rozdělení vzdělávacího obsahu (učiva) na jádrový a rozšiřující**, jak to požaduje Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+ (oficiální dokument schválený vládou). Skupina expertů MŠMT rozhodla, že se vzdělávací obsah rozdělovat nebude, přestože v dotazníkovém šetření Pedagogické komory, z. s., jeho rozdělení podpořilo 81,4 % respondentů.

Druhý problémem bylo **stanovení uzlových bodů**. Nakonec zůstávají uzlové body jen pro 5. a 9. ročník ZŠ. V 7. ročníku uzlový bod nebude. Nový uzlový bod pro 3. ročník se bude týkat pouze čtenářské a matematické gramotnosti.

Všechny další položky Zadání pro NPI považujeme za nadbytečné a velmi matoucí. Obzvláště ty, které jsou v rozporu s platnou legislativou nebo s textem Hlavních směrů revize (případně ho modifikují). Je velmi uživatelsky nevstřícné, když tvůrci nového RVP ZV musí neustále listovat ve dvou dokumentech, aby zjistili, čím se vlastně mají řídit.

Komentáře k vybraným položkám Zadání pro NPI:

„1 A. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (RVP ZV) obsahuje pouze takové pasáže, které školu k něčemu zavazují při tvorbě školního vzdělávacího programu (ŠVP). Doporučení budou součástí metodické podpory.“

Za nejproblematictější v Zadání pro NPI považujeme striktní požadavek, aby v RVP ZV bylo jen to, co bude povinné při tvorbě ŠVP. Vše ostatní má být součástí metodické podpory. V RVP ZV jsou nyní doplňující vzdělávací obory, které škola do ŠVP zařadit nemusí. Nově tak vznikl velký tlak na to, aby byly jejich očekávané výstupy povinné, protože v opačném případě by z RVP ZV zmizely úplně a přesunuly by se jen do nepovinné metodické podpory. V RVP ZV je nyní učivo označeno jakožto nepovinné, v novém RVP ZV tedy vůbec nebude uvedeno. Současný text RVP ZV obsahuje například část „*Charakteristika průřezového tématu*“, která je důležitá pro pochopení, proč dané průřezové téma vyučovat, ale v textu ŠVP se nemusí objevit. Povinné jsou v RVP ZV jen názvy jednotlivých průřezových témat a tematických okruhů. Vypuštění těchto nepovinných informativních a výkladových částí z RVP ZV může mít negativní dopady na výuku. Pokud bude Další cizí jazyk nově pouze volitelným vzdělávacím oborem, jak je navrženo v Hlavních směrech revize, podle tohoto principu nemůže být v RVP ZV uveden vůbec a měl by být přesunut do metodické podpory...

„2.2 I. V RVP není definována minimální úroveň OV pro žáky s LMP. Tato úroveň bude zpracována v rámci metodické podpory.“

Tento požadavek v Zadání pro NPI veřejně kritizují speciální pedagogové i učitelé žáků s lehkým mentálním postižením. Zároveň je v rozporu s výsledky dotazníkového šetření Pedagogické komory, z. s., kde zachování minimálních očekávaných výstupů pro žáky s LMP v RVP ZV podpořilo 84,3 % respondentů.

„4 A. Rámcový učební plán (RUP) stanovuje pouze celkový počet hodin za 1. a celkový počet hodin za 2. stupeň, přičemž nedochází ke změně celkového počtu hodin.“

Požadavek je v rozporu s aktuálním zněním školského zákona, kde se vymezuje minimální i maximální hodinová dotace pro jednotlivé ročníky ZŠ. Současný RVP ZV stanovuje minimální časovou dotaci pro dané vzdělávací oblasti/obory. Pokud by nebyla nově stanovena vůbec, může to vést k extrémnímu posílení některých vzdělávacích oborů na úkor jiných v různých školách. Výrazně se tím zvýší rozdíly mezi školami a jejich žáky. Zachovat vymezení minimální časové dotace, která bude odpovídat rozsahu a náročnosti očekávaných výstupů pro daný vzdělávací obor, považujeme za zásadní. Například ve finském kurikulu vymezena je...

Předmět	Ročník: 1 2 3 4 5 6 7 8 9									Celkem
Mateřský jazyk a literatura	14			18			10			42
A1-jazyk					9		7			16
B1-jazyk						2	4			6
Matematika	6			15			11			32
Přírodověda	4			10						
Biologie a zeměpis ¹							7			
Fyzika a chemie ¹							7			
Zdravověda ¹							3			
Environmentální a přírodní vědy celkem				14			17			31
Náboženství/etika	2			5			3			10
Historie a společenské vědy ²					5		7			12
Hudební výchova	2			4			2			8
Výtvarná výchova	2			5			2			9
Technika	4			5			2			11
Tělocvik	4			9			7			20
Ekonomika domácnosti							3			3
Umělecké a praktické volitelné předměty				6			5			11
Umělecké a praktické předměty celkem										62
Poradenství							2			2
Volitelné předměty					9					9
Minimální počet hodin										222
(Volitelný A2-jazyk)						(12)				(12)
(Volitelný B2-jazyk)							(4)			(4)

¹ Předmět je v 1. až 6. ročníku učen v rámci integrované přírodovědy.

„4 B. Disponibilní časová dotace na 1. stupni činí 15 % a na 2. stupni 30 % z celkové maximální hodnoty za jednotlivý stupeň.“

„2.1 E Orientačně proto bude vzdělávací obsah v podobě očekávaných výstupů (OV) dimenzován maximálně na čtyři pětiny času, který zbývá po odečtení disponibilních hodin...“

Nesouhlasíme se zdvojnásobením disponibilní časové dotace pro 2. stupeň ZŠ, protože to povede k prohloubení rozdílů mezi školami i žáky. Například finská obdoba rámcového učebního plánu obsahuje pouze 1 disponibilní hodinu v ročníku (kromě volitelných cizích jazyků). V ČR by jich nově připadlo 7 až 8 na jeden ročník 2. stupně ZŠ (bez volitelného dalšího cizího jazyka). Vyčleňuje se totiž 36 hodin disponibilních hodin. Pro společný základ tak zbude pouhých 86 hodin (z toho se ovšem další pětina odečítá na upevňování a procvičování).

„4 C. Disponibilní časová dotace vytváří prostor pro rozšíření vzdělávacího obsahu nad společný základ, ale i pro jeho upevňování a procvičování.“

„5 B. MŠVP obsahují různé příklady zacházení s disponibilní časovou dotací, která je primárně určena pro individuální rozvoj vzdělávacího potenciálu, nadání a zájmů jednotlivých žáků.“

Výše uvedené body Zadání pro NPI jsou v rozporu. Preferuje se, aby byla disponibilní časová dotace využita pro „rozšíření vzdělávacího obsahu“, ale ten neměl být vůbec rozdělen na jádrový a rozšiřující. Zároveň má sloužit k „upevňování a procvičování“...

„2.1 G. Vzdělávací obsah bude nahlížen směrem od oblastí k oborům, s cílem napomáhat mezioborové integraci.“

Finské nebo anglické kurikulum obsahuje výhradně vzdělávací obory, nadoborové vzdělávací oblasti v něm nenajdeme. Díky tomu jsou oproti českému RVP ZV jednodušší a přehlednější. Preferujeme tuto koncepci využít pro nový RVP ZV.

"2.1 I Každý zařazený očekávaný výstup musí být zdůvodněn..."

Je velmi zvláštní, když Zadání pro NPI požaduje, aby bylo zařazení každého očekávaného výstupu zdůvodněno, ale v samotném Zadání pro NPI není zdůvodněna žádná položka.

„2.1 J. Učivo jako kategorie v RVP ZV nebude.“

V dotazníkovém šetření Pedagogické komory, z. s., se 52,8 % respondentů vyjádřilo, aby učivo bylo v RVP ZV závazné stejně jako očekávané výstupy.

„5 B. MŠVP obsahují různé příklady zacházení s disponibilní časovou dotací, která je primárně určena pro individuální rozvoj vzdělávacího potenciálu, nadání a zájmů jednotlivých žáků. Například:

- ***co do forem – volitelné předměty, volitelné bloky, volitelná tematická výuka, volitelné projekty jednotlivých žáků či skupin žáků, účast na neformálním vzdělávání mimo školu,***
- ***co do možného obsahu – od nadstavby oborů či oblastí, přes hlubší rozvoj KK, měkkých dovedností, zájmového vzdělávání apod.,***
- ***co do povinností, volitelnosti ze strany žáka.***

Tato část Zadání pro NPI je v rozporu s platnou legislativou, neboť pod základní vzdělávání zahrnuje i neformální a zájmové vzdělávání – tyto formy vzdělávání ovšem nemohou být součástí povinné školní docházky (viz jejich definice):

„Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech. Zájmové vzdělávání neposkytuje stupeň vzdělání, zabývá se však aktivitami potřebnými pro rozvoj osobnosti, kompenzuje jednostrannou zátěž ze školy, zajišťuje duševní hygienu, má funkci výchovnou, vzdělávací, kulturní, preventivní, zdravotní (relaxační a regenerační), sociální a preventivní, rozvíjí schopnosti, znalosti, dovednosti, talent, upevňuje sociální vztahy.“

(<https://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>)

„Neformální vzdělávání se uskutečňuje mimo formální vzdělávací systém (formální vzdělávání vede k dosažení určitého stupně vzdělání doloženého certifikátem, např. vysvědčením, diplomem) a nevede k ucelenému školskému vzdělání. Jedná se o organizované výchovně vzdělávací aktivity mimo rámec zavedeného oficiálního školského systému, které zájemcům nabízí záměrný rozvoj životních zkušeností, dovedností a postojů, založených na uceleném systému hodnot. Tyto aktivity bývají zpravidla dobrovolné. Organizátory jsou sdružení dětí a mládeže a další nestátní neziskové organizace (NNO), školská zařízení pro zájmové vzdělávání – především střediska volného času, vzdělávací agentury, kluby, kulturní zařízení a další.“

(<https://www.msmt.cz/mladez/neformalni-vzdelavani-1>)

Doporučené zdroje:

- MŠMT: Zadání pro NPI ČR:
<https://velke-revize-zv.rvp.cz/files/iii-zadani-pro-npi-230131-final.pdf>
- MŠMT: Hlavní směry revize RVP ZV:
<https://velke-revize-zv.rvp.cz/files/iii-hlavni-smery-revize-rvp-zv-po-vpr-final-230111.pdf>
- Učitelé některé změny v obsahu vzdělávání podporují (výstupy z dotazníkového šetření Pedagogické komory, z. s.):
<https://www.pedagogicka-komora.cz/2022/08/ucitele-nektere-zmeny-v-obsahu.html>

Pedagogická komora, z. s.
www.pedagogicka-komora.cz